

Groene leertraject sluit eerste pilotjaar af

Zoektocht naar competentie-gerichte vmbo-praktijk

Het eerste projectjaar van 'het groene leertraject' werd dinsdag 17 juni afgesloten. 'De groene parade', de manifestatie waarmee dit gebeurde, trok dertig vmbo-leerlingen en ongeveer evenveel docenten en projectleiders van twintig experimenterende aoc-locaties naar de bossen bij Apeldoorn.

"Een zoektocht", zegt Joep Holtackers, adviseur onderwijs bij Wellantcollege. Zo kenmerkt hij het eerste jaar van 'het groene leertraject'. We wachten op de lunch op een heuvelachtig evenemententerrein aan de noordrand van de Veluwe. Rondom de kuil waar aan het eind van de dag een barbecue wordt georganiseerd, slaan een paar leerlingen in wervelend ritme op Afrikaanse drums. Het duurde even voordat ze hun schroom hadden overwonnen en achter een trom zaten, maar nu lijken ze in een muzikale trance. De bruggenbouwers, tokkelaars en *action painters* hebben intussen hun spuitbussen, rollers, touwen en tuigjes neergelegd. Na de oproep van tv-personality Bas Westerweel, presentator vandaag, vormen ze een lange rij bij de broodjes. Ongeveer zestig derdejaars uit het vmbo en docenten en management van twintig aoc-vestigingen.

Het is geen zoektocht naar resultaat, waar Holtackers naar verwijst. Er wordt gezocht naar een manier waarop je het beste dat resultaat (competentiegericht onderwijs in het vmbo) kunt realiseren. Het groene leertraject, overkoepelend project, wil vooral stimuleren. Holtackers: "Hoe kun je competentiegericht onderwijs concreet maken? Daar gaat het om. Dan zie je bij sommigen veel enthousiasme en anderen zijn een beetje afwachtend."

Deur

Dat afwachtende bij een deel van de mensen zie ik ook op 'de groene parade'.

Wat moet er gebeuren, waar gaat het over, wat moet ik doen? Leerlingen zoals Roy Schilderink en Joeri Hanselman, 15 of 16 jaar oud en op school bij AOC Oost in Borculo, staan wat afzijdig bij het bruggen bouwen. Het duurt even voordat ze in beweging komen. Dit onderdeel gaat over samenwerken. Iets waar ze in het afgelopen pilotjaar ervaring mee hebben opgedaan. "Dat gaat niet altijd goed," zegt Roy. "Je moet wel zorgen dat je met elkaar door één deur komt."

Beeldverslag

"Vandaag heeft een dubbele lading", zegt projectleider Marion van Neerven. Behalve afsluiting van het eerste pilotjaar en een voorlopig antwoord op de projectvraag: wat betekent competentiegericht opleiden nou eigenlijk in de dagelijkse vmbo-praktijk, is er ook een verantwoording. Wat is er gebeurd in het groene leertraject en waar heeft dat toe geleid?

Om die vragen te beantwoorden zijn een journaliste en een fotografe ingehuurd. De journaliste interviewt projectleiders en ook leerlingen van de pilotvestigingen voor 'de verhalen achter de experimenten', en de fotografe maakt een beeldverslag van vandaag. Dat komt samen in een publicatie voor de financierende overheid (het ministerie van LNV). Die publicatie, met ook felgekleurde resultaten van het *action painting*, zou je straks kunnen zien als de weerslag van een pilotjaar voor de pro-

jectdeelnemers en een stimulans voor al degenen die het tweede jaar ingaan.

Energie

"Als een soort lotgenotengroep", zegt Van Neerven. "Zo zou je de projectdeelnemers van het groene leertraject kunnen zien. Mensen die elkaar hun eigen ervaringen tonen en vooruit proberen te helpen." Dat gebeurde ongeveer elke twee maanden tijdens een landelijke bijeenkomst. "Wat ik bijvoorbeeld geweldig vond was de uitwisseling buiten de vaste programma-onderdelen. Dan gebeurt er heel veel."

"Er is het afgelopen jaar een bepaalde dynamiek ontstaan", vervolgt ze. "We hebben geprobeerd om de energie en de beleving daarvan om te zetten naar deze dag. Die energie en beleving moet centraal staan. Geen kwantitatieve afsluiting, maar kwalitatief: hoe ging de samenwerking in pilots, waar liep je tegenaan en waar ondervond je weerstand?"

"Als projectleider heb ik het afgelopen jaar gezien hoe de locaties allemaal in hun eigenheid op zoek zijn geweest om de talenten van leerlingen te benutten. Ze komen er achter dat het best lastig is om dat goed te organiseren."

Worstelen

Op sommige locaties ontstaat ook wel twijfel en ongeduld. Het groene leertraject verandert weinig aan de originele cgo-plannen van scholen en draait vooral om uitwisseling van ervaringen. Er is bezwaar dat het vaak weinig con-

Competenties tijdens de groene parade: o.a. bouwen en klimmen...

creet wordt. Zo noteer ik. Mensen vragen zich af: wat doen we nu eigenlijk, wat hebben we gedaan en waar doen we het voor? Legitieme vragen, die uiteindelijk elke pilotlocatie voor zichzelf moet beantwoorden. En daarmee samenhangend: hoe loopt de uitvoering van competentiegericht onderwijs binnen onze school? Krijgen we genoeg steun? Op welke competenties gaan we ons focussen? Hoe volgen we de ontwikkeling van leerlingen? En welke problemen komen we tegen?

Vooraf de toetsing baart wel zorgen, zegt Ludo Hodzelmans van Citaverde College als antwoord op de laatste vraag. Hoe kun je vorderingen monitoren, wat heb je nodig en hoe organiseer je dat? Veel scholen worstelen met dit probleem; er wordt daarbij ook gekeken naar hoe het mbo ermee omgaat.

Gerard Oud, Clusius College, verwijst naar Groen Proeven, een project van Groenhorst, Oost en Clusius. Een project dat meer dan het groene leertraject een concreet doel heeft, namelijk: hoe kun je voor competentiegericht vmbo soortgelijke examenstandaarden en proeven van bekwaamheid ontwikkelen zoals in het mbo?

Trompetgeschal

Wat draagt het groene leertraject dan bij? Het wil een kader te zijn voor alle cgo-ontwikkeling in het groene vmbo. En uitwisseling wordt daarin vreselijk belangrijk gevonden: communicatie over ervaring, verwachting, hoop en beleving. Over toetsen, beoordelingsindicatoren, examenprogramma en lesmateriaal. Duidelijkheid over wat doen jullie en wat willen wij eigenlijk.

Niet zozeer gejuich en trompetgeschal helpen dan, maar juist ook uitspreken van twijfels, kritiek, hindernissen, problemen, valkuilen en mislukkingen.

Durven

De workshops op de Veluwe zijn dan misschien in het klein wat er in het groot op de vmbo-vestigingen gebeurt. Dat is mijn indruk van deze dag. Experimenten waarbij competenties worden ontwikkeld. De 27 deelnemende scholen doen dat binnen landbouwbreed bijvoorbeeld met leerwerktrajecten, werkplekkenstructuur, een groendoedag of een andere manier. En volgend jaar stappen ook vmbo-vestigingen in die hun cgo-ontwikkeling binnen het afdelingsprogramma landbouw willen koppelen aan het stimuleringsproject.

...en samenwerken en drummen: doen en durven, creativiteit tonen en uitdagingen aangaan

Het gaat bij al die cgo-ontwikkeling immers, net als hier in de Veluwe bossen, om samenwerken, creativiteit tonen en ondernemen; om motivatie en uitdagingen oppakken, en durven en doen.

Sommige dingen lukken dan niet helemaal, zoals de brug die niet in elkaar is gezet zoals de bedoeling was. “Maar dat mag”, zegt Holtackers. “Dat kan ook in de pilots gebeuren. Dat is leerzaam.”

Het resultaat staat niet op de eerste plaats, maar het gaat om de weg daaraan en de competenties die daarbij nodig zijn. Een zoektocht. □